

Broj: 03-45.2.-37-1153-1/19
Istočno Sarajevo, 19.09.2019. godine

Na osnovu člana 61. stav 2. Zakona o upravi („Službeni glasnik BiH”, br. 32/02, 102/09 i 72/17), člana 9. stav 2. Zakona o osnivanju Instituta za standardizaciju Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH”, broj 44/04), a u vezi s tačkom 4.2.21 BAS poslovnika o radu stručnih tijela Instituta, i prijedloga poslovnog plana prihvaćenog na 41. sjednici BAS/TC 15, održanoj 04.10.2019. godine, direktor Instituta za standardizaciju Bosne i Hercegovine odobrava:

POSLOVNI PLAN
BAS/TC 15
Elektromagnetna kompatibilnost

1. Uvod

Predmet rada Tehničkog komiteta BAS/TC 15 Elektromagnetna kompatibilnost, (u daljnjem tekstu: BAS/TC 15) obuhvata standardizaciju u oblasti elektromagnetne kompatibilnosti. BAS/TC 15 prati rad sljedećih korespondentnih komiteta:

TC 77	<i>Electromagnetic compatibility</i>	<i>Elektromagnetna kompatibilnost</i>
TC 77/SC 77A	<i>Low frequency phenomena</i>	<i>Fenomeni niske frekvencije</i>
TC 77/SC 77B	<i>High frequency phenomena</i>	<i>Fenomeni visoke frekvencije</i>
TC 77/SC 77C	<i>Immunity to high altitude nuclear electromagnetic pulse (HA-NEMP)</i>	<i>Imunost na nuklearni elektromagnetni impuls visoke amplitude (HA-NEMP)</i>
CISPR /CIS/A	<i>Radio-interference measurements and statistical methods</i>	<i>Mjerenja radiointerferencije i statističke metode</i>
CISPR /CIS/B	<i>Interference relating to industrial, scientific and medical radio-frequency apparatus, to other (heavy) industrial equipment, to overhead power lines, to high voltage equipment and to electric traction</i>	<i>Interferencija koja se odnosi na industrijske, naučne i medicinske radiofrekventne aparate, drugu (tešku) industrijsku opremu, nadzemne energetske vodove, visokonaponsku opremu i električnu vuču</i>
CISPR /CIS/D	<i>Electromagnetic disturbances related to electric/electronic equipment on vehicles and internal combustion engine powered devices</i>	<i>Elektromagnetne smetnje koje se odnose na električnu/elektroničku opremu na vozilima i uređajima pogonjenim motorima sa unutrašnjim sagorijevanjem</i>
CISPR/CIS/F	<i>Interference relating to household appliances, tools, lighting equipment and similar apparatus</i>	<i>Interferencija koja se odnosi na kućanske aparate, alate, opremu za rasvjetu i slične uređaje</i>
CISPR/CIS/H	<i>Limits for the protection of radio services</i>	<i>Ograničenja za zaštitu radio usluga</i>

CISPR/CIS/I	<i>Electromagnetic compatibility of information technology equipment, multimedia equipment and receivers</i>	<i>Elektromagnetna kompatibilnost opreme za informacionu tehnologiju, multimedijalnu opremu i prijemnike</i>
CLC/TC 40XA	<i>Capacitors and EMI suppression components</i>	<i>Kondenzatori i komponente za suzbijanje EMI</i>
CLC/SR 40	<i>Capacitors and resistors for electronic equipment</i>	<i>Kondenzatori i otpornici za elektroničku opremu</i>
CLC/TC 106X	<i>Electromagnetic fields in the human environment</i>	<i>Magnetna polja u ljudskom okruženju</i>
CLC/BTTF 69-3	<i>Road traffic signal systems</i>	<i>Sistemi signala drumskog saobraćaja</i>
CLC/TC 210	<i>Electromagnetic Compatibility (EMC)</i>	<i>Elektromagnetna kompatibilnost(EMC)</i>

BAS/TC 15 je formiran Rješenjem direktora Zavoda za standardizaciju, mjeriteljstvo i patente BiH o formiranju Tehničkog komiteta br. : IP-3059/99-02GM od 09.02.1999. godine. Trenutno je aktuelno Rješenje o promjenama u Tehničkom komitetu BAS/TC 15 br. 03-45.1-74-1/15 od 03-45.1-8-1/15. Iz 2015 godine.

Tehnički komitet BAS/TC 15 je formiran radi:

- analize potreba i pripreme prijedloga za preuzimanje međunarodnih i evropskih standarda;
- razmatranja inicijativa i utvrđivanja programa i planova rada u području djelovanja;
- razmatranja i utvrđivanja metoda rada i aktivnosti na izvršavanju planova rada TC-a;
- osnivanja radnih grupa (WG) i *ad hoc* grupa (AG) te definiranja njihovih područja rada i zadataka;
- usklađivanja planova rada WG-a;
- pripremanja i utvrđivanja nacrti i prijedloga BAS standarda;
- razmatranja mišljenja, primjedbi i prijedloga dobijenih u toku javne rasprave;
- pripremanja i prezentiranja stručnih mišljenja odgovarajućim tijelima međunarodnih i evropskih organizacija za standardizaciju u skladu s procedurom pripreme međunarodnih i evropskih standarda, te korištenja drugih mogućnosti uključivanja u njihov rad;
- saradnje s drugim tehničkim komitetima i subjektima koji se bave aktivnostima u vezi sa standardizacijom.

Takođe, za predmete standardizacije iz oblasti rada BAS/TC 15 za koje ne postoje evropski standardi i drugi standardizacijski dokumenti, BAS/TC 15 može da donese odluku o preuzimanju međunarodnih standarda i drugih standardizacijskih dokumenata, a ako oni ne postoje, može da donese odluku o preuzimanju nacionalnih standarda i drugih standardizacijskih dokumenata drugih zemalja, s kojima Institut ima potpisan ugovor, kao i o izradi izvornih BAS standarda.

2. Poslovno okruženje

2.1 Opšte

U kontekstu nastojanja Bosne i Hercegovine da se što prije integriše u Evropsku uniju, u toku je proces usaglašavanja nacionalnog sa evropskim zakonodavstvom, koje se vrši putem preuzimanja evropskih standarda i direktiva Novog pristupa EU. Na osnovu tog procesa,

Tehnički komiteti Instituta vrše usaglašavanje bosanskohercegovačkih standarda sa evropskim standardima, i to usvajanjem evropskih standarda kao nacionalnih. Osim toga, prilikom preuzimanja evropskih kao bosanskohercegovačkih standarda moraju da se povuku svi konfliktni nacionalni standardi za iste predmete standardizacije. Po tom principu i Tehnički komitet BAS/TC-15 vrši preuzimanje evropskih standarda i srodnih dokumenata u našu standardizaciju.

Elektroenergetski sistemi su ključno pitanje za sve zemlje. Pored funkcije električnog napajanja, oprema koja je predmet standardizacije ima i zaštitnu funkciju. Ona štiti prenosnu i distributivnu mrežu isključivanjem u slučaju kvarova. Učešće na tržištu oklopljenih postrojenja je sve veće zbog njihove veće sigurnosti, pouzdanosti i uticaja na životnu sredinu.

U trenutni sastav Tehničkog komiteta BAS/TC 15 uključeni su predstavnici preduzeća i kompanija sa teritorije Bosne i Hercegovine: ORAO Bijeljina; Elektrotehnički fakultet Istočno Sarajevo; Regulatorna agencija za komunikacije Bosne i Hercegovine; JS BIH – Sektor prenosa i emitovanja programa, Sarajevo; Agencija za nadzor nad tržištem Bosne i Hercegovine. Čine se naponi da se u rad Tehničkog komiteta uključe i predstavnici ostalih kompanija i privrednih subjekata iz oblasti koju pokriva BAS/TC 15.

2.2 Kvantitativni pokazatelji poslovnog okruženja

Elektromagnetno okruženje predstavlja jedan od prirodnih resursa koji je na raspolaganju za brojne korisne namjene: prenošenje energije na daljinu, komuniciranje na daljinu i prenošenje informacija, nadgledanje i daljinsko upravljanje. Kako je njegov kapacitet ograničen moralo se pristupiti racionalnom korišćenju. Jedan od uticaja koji mogu smanjiti ili ograničiti iskoristivost okruženja koji stoji na raspolaganju jesu elektomagnetske pojave nastale pri radu električnih uređaja i sistema.

Jedna od administrativnih mjera koje se preduzimaju i primjenjuju radi smanjenja uticaja smetnji jeste kontrolisanje i ograničavanje nivoa nastalih smetnji putem donošenja odgovarajućih standarda i propisai dr. Time se utiče na proizvođače da već u fazi projektovanja smetnje smanje na prihvatljiv niv. Mnoge zemlje štite radio frekvencijski opseg tako sto ne dozvoljavaju uvoz, prodaju i korišćenje uređaja prije nego sto se obavi njihovo ispitivanje u odgovarajućoj laboratoriji i dobije potvrda da su smetnje svedene na prihvatljiv nivo.

2.3 Zahtjevi tržišta

Tržište uvijek prati tehnološke promjene , pa će aktuelni biti standardi koji se odnose na uticaj mobilnih bežičnih telekomunikacionih uređaja na ljude, izloženost radnika elektromagnetskim poljima u baznim stanicama, elektromagnetsku kompatibilnost multimedijalnih uređaja i opreme, upravljanje servisima od kuće i pametne mreže i brojila.

Razvoj tehnologije sve veća upotreba mobilnih telefona i radiofrekvencijske identifikacije uslovljavaju veću brigu o izloženosti radnika elektromagnetskim poljima. Iz tih razloga je u Evropskoj uniji ustnovljena Direktiva o Elektromagnetskoj kompatibilnosti 2014/30/EU.

2.4 Aspekti zaštite okoline

Zbog sve intenzivnijeg korišćenja elektromagnetnog okruženja kao prirodnog resursa, povećava se potreba njegovog očuvanja radi omogućenja zajedničkog bezbjednog funkcionisanja uređaja i aparata unutar tog okruženja kao i bezbjednog boravka ljudi u takvaom okruženju. Definisane su metode mjerenja intenziteta elektromagnetskih pojava i zaštita od djelovanja elektomagnetskih pojava na živa bića.

Ove oblasti su i teme pojedinih direktiva koje se bave bezbjednošću sa aspekta zaštite životne sredine.

3. Očekivane koristi od rada BAS/TC 15

Osnovne koristi koje se očekuju od rada BAS/TC 15 jesu sljedeće:

-
- donošenje BAS standarda koji su identični s evropskim i/ili međunarodnim standardima, čime se obezbjeđuje efikasan način za provjeru ispunjenosti uslova utvrđenih zakonima i/ili propisima donijetih na međunarodnom, regionalnom ili nacionalnom nivou;
 - pružanje podrške nadležnim ministarstvima i drugim tijelima državne uprave u aktivnostima koje se odnose na usklađivanje propisa s evropskom regulativom, obezbjeđivanjem BAS standarda usklađenih s evropskim i/ili međunarodnim standardima;
 - zaštita potrošača;
 - uklanjanje prepreka u trgovini;
 - predstavljanje i zastupanje interesa BiH u postupku donošenja evropskih i međunarodnih standarda.

4. Zainteresovane strane

Sve zainteresovane strane u BiH su pozvane da učestvuju u radu ovog tehničkog komiteta, uz osiguranje ravnopravnog učešća i zastupljenosti svih interesnih grupa. Moguće je i učešće u statusu posmatrača, pod određenim uslovima koji su utvrđeni Internim pravilima Instituta za standardizaciju BiH. Sve zainteresovane strane mogu da predlože usvajanje određenih standarda.

Zadatak ovog tehničkog komiteta je da u narednom periodu u svoj rad uključi što je moguće veći broj zainteresovanih strana.

5. Ciljevi i strategije za njihovo ostvarivanje

5.1 Ciljevi

- Usvajanje standarda iz oblasti elektrotehnike (koordinacija izolacije, visokonaponska ispitivanja i mjerni transformatori), u skladu s Internim pravilima za standardizaciju Instituta;
- Usklađivanje nacionalnih standarda i drugih standardizacijskih dokumenata s evropskim i/ili međunarodnim standardima i drugim standardizacijskim dokumentima;
- Preispitivanje svih BAS standarda u roku od pet godina od njihovog objavljivanja i donošenje odluke o povlačenju onih standarda i drugih standardizacijskih dokumenata koji imaju isto područje primjene kao evropski ili međunarodni standardi ili drugi standardizacijski dokumenti;
- Zastupanje interesa BiH u oblasti rada tehničkog komiteta pred odgovarajućim evropskim i međunarodnim komitetima za standardizaciju kroz učestvovanje bosanskohercegovačkih stručnjaka u radu navedenih tehničkih komiteta;
- Primjena osnovnih principa standardizacije;
- Promovisanje interesa Instituta za standardizaciju BiH;
- Odgovor na zahtjeve zainteresovanih strana.

5.2 Strategija za ostvarivanje ciljeva

Ostvarivanje ciljeva BAS/TC 15 zasniva se na definisanju prioriteta rada, a to su:

- Praćenje rada korespondentnih komiteta i preuzimanje novih standarda i drugih standardizacijskih dokumenata;
- Povećanje broja bosanskohercegovačkih stručnjaka u radu navedenih korespondentnih komiteta;
- Prevođenje što većeg broja standarda na jedan od službenih jezika u BiH;
- Povećanje broja zainteresovanih strana koje će učestvovati u radu BAS/TC 15;

-
- Sprovođenje periodičnih sistematskih pregleda i preispitivanja svih standarda i drugih standardizacijskih dokumenata koje je pripremio BAS/TC 15, kako bi se obezbijedila validacija primjene za sve zainteresovane strane koje koriste ove standarde;
 - Revidiranje tekstova povučenih BAS standarda objavljenih na jednom od službenih jezika u BiH u skladu s novim izdanjima evropskih ili međunarodnih standarda, kako bi se održao ili povećao broj objavljenih BAS standarda nastalih preuzimanjem evropskih i/ili međunarodnih standarda na jednom od službenih jezika u BiH;
 - Informisanje članova BAS/TC 15 o revidiranim Internim pravilima za standardizaciju Instituta.

6. Faktori koji mogu uticati na ispunjenje i implementaciju programa rada

- Nedovoljno učešće domaćih stručnjaka u donošenju BAS standarda;
- Nezainteresovanost stručne javnosti za učešće u javnoj raspravi i dostavljanje primjedbi i predloga u vezi s nacrtima BAS standarda koji se stavljaju na javnu raspravu;
- Nedostatak finansijskih sredstava koji onemogućava obezbjeđenje odgovarajućih prevoda i upućuje na preuzimanje standarda metodom proglašavanja/korica, što umanjuje kredibilitet ovih standarda u poslovnom okruženju;
- Neblagovremeno dostavljanje prijedloga zainteresovanih strana za donošenje BAS standarda pri izradi plana rada BAS/TC15;
- Nedovoljno pridavanje značaja radu članova BAS/TC 15 i njihova opterećenost poslovima u matičnim organizacijama koje su ih delegirale, što može da dovede do nedovoljnog učešća članova BAS/TC 15 na sjednicama, a samim tim i do odstupanja od plana usvajanja standarda.
- Nepostojanje prevoda odgovarajućih BAS standarda na jednom od službenih jezika u BiH iziskuje dodatne napore i sredstva koji su van oblasti rada BAS/TC 15 i Instituta.

7. Plan aktivnosti

Aktivnosti BAS/TC 15 usklađene su s planovima rada tehničkog komiteta kroz:

- planove pripremanja, donošenja i objavljivanja BAS standarda i drugih standardizacijskih dokumenata u navedenoj oblasti rada, u skladu s Internim pravilima za standardizaciju Instituta;
- obezbjeđivanje usaglašenosti BAS standarda i drugih standardizacijskih dokumenata s evropskim i međunarodnim standardima u navedenoj oblasti rada;
- učestvovanje u izradi i preispitivanju standarda i drugih standardizacijskih dokumenata koje donose evropske¹ i međunarodne organizacije za standardizaciju u navedenoj oblasti rada;
- druge aktivnosti koje predloži Savjet za standardizaciju BiH;
- druge aktivnosti na prijedlog zainteresovanih strana.

Dostavljeno: 1. Sekretarijatu BAS/TC 15,
2. a/a.

DIREKTOR

.....
Aleksandar Cincar

¹ Sa glasanjem o razvoju evropskih standarda i drugih standardizacijskih dokumenata započeti će se kada Institut postane punopravni član CEN-a i CENELEC-a

